

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető czikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamáziók pedig a kiadóhivataltak küldendők.

A népiskolai zárvizsgákról.

Ujabbán gyakran akadnak oly tanügyi emberek, kik a zárvizsga eltörlése mellett kardoskodnak. Miként a mai lapokból értesültem, az újvidéki kerület róm. katolikus tanító testület elhatározta, hogy az évről-évi vizsgákai, melyek a tapasztalat szerint sok visszaélésre adtak eddig alkalmat, eltörlési lépéseket tesz annak eltörlése iránt.

Ezen körülmény alkalmat nyújt nekem arra, hogy ezen fontos ügyre vonatkozólag nézeteimet e lapok hasábjain Főtisztelendő Szerkesztő ur kegyes engedelmével legerényebben elmondhassam.

Én mindenek előtt a zárvizsgáknak további fentartása mellett vagyok s e nézetemet az alábbiakban vélem indokolni:

1-ször. Az évről-évi vizsga megtartása egész éven át ösztönzi egy a tanítót, mint a tanítványokat minél jobb eredmény elérésére. Hisz szorgalmas gyermeknek nagybüntetés lenne, ha nyilvánosan szépen felelni nem lenne alkalmat. A tanító működése is csak gépiességgé fajulna. Hisz ő egész tanévén át egyedül működik az iskolában. Egész unalomig egyedül halja a gyermekek jó vagy rossz feleleteit. Ezen szakadatlan egyformaság nagyon lehangolná, ha az évről-évi vizsga nem lenne. Hol meggyőződhetnek róla, hogy lelkiismeretesen sáfárkodott. Működésének ezen számba adása, egész éven sarkalja; s annak megtörténtének örövend, s a várakozó napjai edesebbekké válnak.

2-ször. A gyermekek az évről-évi vizsgán ünnepélyes hangulatba jönnek; beszélő képességeik a nyilvános föllépés által fejlesztetik. A mire a mindennapi életben fölötte szükség van, mert akár hányszor tapasztaljuk a közéletben, hogy azon emberek, a kik nyilvánosan föllépni mernek, sokkal több előnyt vivnak ki maguknak, mint azok a kik a fellépéstől szerényen vissza húzódnak. A zárvizsga mintegy bemutatása annak, hogy miként kell az életbe lépve, nyilvánosság előtt föllépve ismereteit bemutatni. E nélkül ferde félszűrséget s talán télenkséget is vivnének magukkal.

3-szor. A hanyag tanulóra nézve is jó hatással van a zárvizsga. Az ilyenek előre tudván azt, miszerint, ha a vizsgán nem fognának tudni, megszegényüléssé lesznek kitéve, már ez ösztönözni fogja őket arra, hogy legalább a tanév vége felé magukat összeszedve, ők is bár türethető felelettel állhassanak elő. S ha még is akadna oly hanyag a ki ezt nem tenné meg, az olyannak a nyilvánosság előtt ta-

nító azon megjegyzései, hogy „lásd fiam, ha te is oly szorgalmas gyermek lettél volna és pontosan jártál volna iskolába, mint tanuló társaid, te is oly szép feleletet adtál volna,“ oly hatással lesznek arra, miszerint önmagába térve be fogja látni, hogy vétket követett el, midőn évről-évi nem igyekezett. Az évről-évi megátalkodott gyermekben, a kin a szép szó nem fog, az évről-évi vizsgán alkalmazott megszegényítés fölbreszti megátalkodottságából.

4-szer. A zárvizsgán a tanulóknak az összes áttanult tananyagot átkell ismételniük. S a mi addig szórványosan volt emlékükből, az most egy összefüggő egészet képez. S ez a szellemi képesség fejlesztésére nagyobb befolyást fog gyakorolni, mint a feleletes szövegszóró ismeret. Az ismétlés a tudás anyja lévén, ez által a tananyag teljes egészében a lélekben megmarad állandóan. Mert hisz épen minden tanításunknál arra kell törekednünk, hogy a mit magunkkal visznek az életbe a gyermekek, azt soha el ne felejték. Ezt pedig csak a zárvizsga megtartásával érhetjük el.

5-ször. Az emlékezőtehetség fejlődésére is nagy befolyást gyakorol a zárvizsga; mert hiszen azt mindnyájan tudjuk hogy a gyermekekre az ünnepélyes alkalmak oly jelentékeny benyomást gyakorolnak, a melyet későbbi korokban sem felejtene el. Hisz melyik férfi ne emlékezne vissza gyermekkor vizsgáin tett feleleteire?

6-szor. A jutalmazás alkalmazása szempontjából is szükséges a zárvizsga megtartása. Mily jól esik a gyermeknek, ha fáradság utján szerzett érdemeit kitüntetve látja, s ha egyik évben szerencsés lehetett ebben részesülni, törekedni fog azt jövőre is kiérdemelni. A hanyagok ösztönzésére is befolyással van ez.

7-szer. Az évről-évi vizsgán való nyilvános megjelenése a szülőknek, ösztönyszerűleg hat a gyermekeknek a tanuláson kívül a vizsgai dolgozatok n. m. az irások és rajzok pontos és tiszta elkészítésére. Hiszen akkor így gondolkodik a gyermek: nemcsak a tanító ur, hanem szülőim és mások is megfogják látni munkámat, s mily szégyen lesz nekem, ha nem lesznek megelégedve azzal.

8-szor. A tanító működésének elismerésére nézve is szükséges a zárvizsga. Mily jól esik a buzgó és lelkiismeretes tanítónak, ha az élet és anyagi gondok nehéz gyümölcseit a szülők, tanügybarátok és előjárókkal együtt lehet szerencsés élvezhetni. S ez utóbbiak huzdító és elismerő szavai midőn munkálkodása közben a tanítói pályá tövisei szívét

mardossák, s midőn küzdelmének hajója színre jut, hányszor meg hányszor sugják fülébe „ne csüggedj”!

9-szer. Azért is szükséges a zárvizsga, hogy az iskola iránti érdeklődést fokozzuk. Ha a vizsgán meggyőződést szerettek a szülők, hogy az iskola megfelel a szükséges kívánalmaknak, jövőre még nagyobb örömmel küldik oda gyermekeiket; ha talán a tanító iránt ellenszenvvel viselkedtek, látva gyermekeik haladását, teljesen kiengesztelődnek iránta.

10-szer. Az iskola látogatása szempontjából is szükséges, hogy a zárvizsga továbbra is fennmaradjon. Mert ha a hanyag iskolázató szülők év végén tapasztalják, hogy csak azon gyermekek tudnak jól felelni, kik szorgalmason járnak iskolába, jövőre ők is pontosabban fogják járni gyermekeiket.

11-szer. A zárvizsga nyújt alkalmat az iskola vezetőinek arra, hogy a szülőknek megmagyarázzák, hogy gyermekeikkel a várakozión miképpen bánjanak el, hogy a mit az iskola épített, azokat a szülői ház le ne rontsa. S ekkor van alkalom arra is, hogy a tanító utasítást adjon a szülőknek a gyermekek hajlama szerinti továbbképzetésre a kilépő gyermeknél.

Ezekben véltem szerény véleményemet a zárvizsga további fenntartása mellett elmondani. Tagadhatatlan azonban, hogy itt-ott fordulnak elő oly esetek is, a melyek annak megtartása ellen szólanak. Hogy e dolgot egészen megvilágítsuk lássunk ezek közül is néhányat.

Nem egyszer fordult már elő oly eset, hol egyik-másik iskolai hatóság a zárvizsgát nem úgy tekinti, miként azt te kiutenni kellene, hanem annak céljától teljesen eltérve a tanító megbíráására használja föl. S törekedik is ebből kifolyólag a káknán is esomélt keresni. S ily körülmények közt a rossz szándékú bíráló az eredményt teljesen rossznak vagy talán kevésnek találja. Kiállítják a talán ifjú tanítóra ama bizonyítványt, hogy képtelen a tanításra. Daczára annak, hogy okleveles tanító, kinek talán csak annyiból állhat hibája, hogy nincs még meg a kellő gyakorlottsága. Hogy ily körülmények közt a tanképesítő vizsgáló bizottságot is meghamisítani törekednek, csaknem bizonyos. De a tanítóban alapjában elfojtják az ilyen eljárás mellett minden törekvő szándékot jövőre.

Sok helyt megtörténik azon eset is, hogy az iskolaszéki tagok, az iskolamulasztók megbírásolása sürgetéseért a zárvizsgán óhajtának bosszút állani, az által, hogy a gyermekeket mindenféle kereszt kérdésekkel zaklatják, hogy rásíthessék a tanítóra, hogy nem képes tanítani. Az is megtörténik, hogy felsőbb helyre teendő jelentések nem felelnek meg a valószínűségnek némelyeknél.

De midőn ezekre reá mutatok, nem zárkozhatom el az elől sem, hogy sajnos, némely kolléga a zárvizsga eredményét abban látja elértnek, ha a gyermekeket egész művésziességgel szavaltatja, s az egész vizsgának legnagyobb részét a laikus szülők végtelen bámolatára ezzel foglalja le, míg a többi tárgyra semmi súlyt nem fektet, s így képes azt nyerni meg, hogy az eredményt a tanúgyhoz nem értők fényesnek jelzik. S uton-utófélen hirdetik, hogy mily szépen tudnak szónokolni. A másik kolléga ellenben iskolájában az egész tananyagot teljesen felölelte, feldolgozta, s ha nála nem esattognak a feleletek, daczára sokkal nagyobb szorgalmának, fáradhatatlan törekvésének, az eredmény gyengének jeleztetik. Ily körülmények között nem esuda, ha elkeserednek s azt követelik, hogy töröltessék el a zárvizsga.

De ezekkel szemben bátran és nyíltan jelezhetjük azt, hogy azok mai napság csak a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak. S ezen egyes eseteknél történi visszaélések, téves eljárások, még nem szolgáltatnak elég okot arra, hogy számtalan éveken át fennálló intézményt lelkiismeretesen a tanúgy hátránya nélkül beszüntessünk. Hála Istennek tanúgyi hatóságaik által a népnevelés vezetése oly kezékbe van bízva, a kik a zárvizsga céljával s annak vezetésével tisztában vannak, s betartják azon határokat, a melyek között egy zárvizsgának mozogni kell. S így a beszüntetést komolyan indokoló körülmények nézetem szerint fenn nem forognak.

Pál Ferencz,
kiseb. tanító.

A proletár.

*Tere teret űz az életpálya ormán,
Éldig valóban küzdelem vala;
Kétes jövöm sorsát görnyedre hordám
Bár útba nem volt China várfala;
S önöm hibám, hogy állok szárnyszegetten,
Bokros tapasztalástól ekesen?
Mondják az égi kegy mily véghetetlen,
E kegygyerés óráját rég lesem.
A hit szavának teljesülni kell már,
Nem csüggedek, habozni nincs okom,
Jöjj valkszerenese! még egy végső tett vár,
Ez önző végszót oh ne vedd zokon.
Addig magamban méltatom az embert,
Miként eselékzik azt a vad zenék,
Bár ők is bukni szoktak dicstelen, mert
Miként én úgy nem tett s tesz mindenük.
Fülös hát mondanom hálám a létnek,
Hogy napvilágot látni engedte;
Nem szokta mérlegelni ezt, kik élnek,
Azoknak hangos szózatú kegye.
Az iskolákat általustam egykor,
Protectió vízával volt tele;
Jutalmi szót sem szólt felém professor,
Hisz ettől függött volna létele.
Az így kapott tudással tömve aztán
Evezni kezdtem éltém tengerén,
S dölve önbecsétől annak hasznán
Lenéző büszkeséggel éltém én.
Nem főt fejem, hogy küzdve pénzét keressek,
Nem kelle életem hitvány gond között;
Gyorsan repültek száz után az ezrek,
Forrása homi fáradt, dülőre jött.
Szabadság volt rajongó szenvedélyem,
Ki is verem tiltottból egyaránt;
Éltem, miként azok, büszkén, kevélyen,
Kiket csak a mulás tudása bánit.*

Ifju valék, a szív is erre vágja,
Ifjú szíveben csupán ily vágj lehet,
S mint nyári lepkét lombos ágról ágra
Mohón üzött a mézes élvezet;
S midőn csordultig volt a kék pohára,
Fogyott a pénz, az ifjú szép vonás;
S a keblü biró szólt: „elég ez mára.“

Ugy tettem én is, mint sok anyji más.
Szerelmi tüztől már kihült kebelrel
Esengni kezdtem gazdag lány után,
Kötül a régi vígság romjain fel —
Épülhet a család szentélye tün.
Találtam is, esküdtem hív szerelmet,
Hamis szavakkal úgy, a mint tudám;
S e vallomás a balga lánytá tetszett,
Nőm lett a rózsaszínű csáb után.
Sok év repült azóta át a múltba
Családi bimbót hozva mindenik;
S úgy érzem, hogy e fásult szív tudna
Szeretni, bár az érzés nem telik.
Igy nőtt a gond s a nő vagyonja szerte
Foszlek, mint köd a szél fuvallmitól;
Mely a paráncsi érzést elseperte
S e rész a nő bees halála volt.
Hiába volt minden nemes törekvés
Erőszakolni érzést nem lehet;
Ha nincs virág a fán, a szíve érzés:
Nincsen gyümölcs, nincs szíve szeretet,
De lüktet a fagyos kebelbe is vér
A tékozott héc holdsugarival,
Ha anyja keblén a gyerek kenyéért kér
S e szóra néma minden, mint a hal.
Guz. is ragaszkodik kis gyermekéhez
Ha anyja köny közt vele megjelent;
Nem az anyával, gyermekével érez
S e kép dologra hajja szüntelen.
Dolyoztam én is, béremet megosztám;
Oh mért cseké könygelni és ledér.
Az orgiák emléke hathatott rám,
Mikor munkátlan lettem a kenyéért.
Kijáradék a kurta küzdelemben,
A régi ösztön im felébredett;
Isten keggelme nagy, szent s véghetetlen,
Hívém, hogy eltökélt a bűn felett,
S e hit, hogy régi Isten kárhozattá
Nem aljasul, büntettre érlelé,
S lefözve jöttecüm galábul aztán
Vigam hajóztam Ujvilág felé.
Most újra itt vagyok aszott vonással,
Pár hajjal egykor göndör fürtű főn;
Sorsom tilkos könyvébe ki sem lát s hall,
Hiszik, hogy sírom tenger mélye lőn.
Most is csupán a homály vorza, oh de
Nekem szeretni nem szabad hazát,
Lázadj ünérzet fel, ha élsz és nyomod el
Az ajk e szent szavát . . . megátkozák
Ugyis sokan, nagyon sokan e földön.
Meg ök, kiket elhagytam hátulnül,

S bűnöm miatt lakolnak emberöltőn,
Meg ök, kikén e bűnnek künja ül.
De félre már a bölcselel eszmécel,
A bölcse elzüllött lényt meg nem tavít;
Belül a végonagló vágya kél fel
Megmenteni az élet ronsait.
Megöbö ezt a porhárelt kezemmel
Nagyon megkésétt lelkiismeret;
Ha bírközásra nincs erőm a léttel,
Halállal vicnom még bajosb lehet.
A kor szarvának teljesülni kell már,
Nem esüggedek, habozni nincs okom;
Jójj vakszerenese! még egy végső tett vár
Ez önző végszót oh ne vedd zokon.
Igen a vakszerenese! mert az Isten,
Miképp nagy képűséggel hirdetik,
Hazug a dogma drága elve, — nincsen!;
Ma a hitetlenség is hit nekik.
Pompás egy gondolat, nincs benne veszem,
Felesküdnöm az új zászló alá.
Az eskü súlya úgy sem köt ma engem,
Ez volt a jellem multam folygámán.
Fél hát munkára! még mosolyg az élet,
Jó volt nem adni fel e dús reményt.
Az arez, a név ma más, nem sujt ütelet,
Fel fel! a konz szagát már érzem én,
Elő tehát az új javaslatokkal
Magasztos elrűség, no hát elő!!
Bárányezél, farkas-eszköz tart azokkal
Élek tovább, mint aryakényrelő!!!

Embery Árpád.

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plebániáinak rövid története.

Irta: **Kovács Gyárfás.**

(Folytatás.)

F. Topánfalva. 1. A plebánia keletkezése és templo m. Ha csak a már eddig közölt plebániái történetek során végig tekintünk: azon tapasztalatra jutandunk, hogy ezen esp. kerület legtöbb lelkésziségének keletkezését azon kinstári manipulációk idézték elő, melyeket az „Aerarium Regiumnak“ a kerületben elterjedő bányák, erdősegek és egyéb koronajavak kultiválása érdekében üznie kellett. Mert ezen kinstári gazdálkodás nemesak a kath. munkások seregeit özőníté ide, hanem a munka üzemének kisebb-nagyobb mérve szerint szerveztettek az egyes civil kinstári hivatalok is. Ekként természetes, hogy a kathlikus hivatalnokok és munkások osztályai egy-egy kis telepelt alkotván, annak szükséglete is felmerült, hogy mint erkölcsi testületek (élükön tempom és pappal) külön egyházközségekké szervezkedjenek. — Ez legtöbb kinstári plebánia eredetének forrása.

Igy keletkezett a topánfalvi plebánia is — kinstári tisztviselő és munkások adtak neki létet. Ugyanis az ugynevezett „Dominia pure fiscalia Montana“ — egyike Topánfalva is környékén terülvén el, itt már a mult század végén nemesak a „topánfalvi kinst. uradalmi ispánsággal“, hanem „Aranyváltó hivatalal“ is találkozunk. Hogy pedig ezek mi-

kor létesítettek, itt e kérdés válaszát azon időre kell tennünk, midőn Erdély az Apafiak idejében a Habsburg ház jogára alá kerülvén, ez eddig pangó állapotban sanyló kincstári javak — bányák, erdőségek stb — kezelését rendszeresebb üzembe kezdette hozni.

Eltekintve azon körülménytől, hogy a később említendő monda szerint már a nemzeti fejedelmek alatt települtek Topánfalva és környékére az erdőségek kibaszálása és értékesítésére székely munkavezetők, s így már korábban lett volna szükség (az elolábosodás megakadályozása végett) — katolikus vallási intézmények felállítására: de ezek csak később a Habsburg ház alatt 1779-ben kezdenek leledzeni midőn „Regius Thesaurarius accepta ab Episcopo sub 6. Januarii 1779 intuitu capellae erigendae requisitione rescripto ddo 29. aprilis ejusdem anni declaravit: repraesentationem eatenus ad r.xc. Cameram aulicam jam factam esse.“ (Schem. Kolosianum p. 30.) Ezen időben (1779) azonban Topánfalva még Abrudbánya filiális volt. Legalább ez tűnik ki az I. számú Anyakönyvből, melyet 1779 május 16-án Bogács Ferencz abrudbányai parócnus kezd vezetni.

A következő (1780) évben azonban, mint ugyanezen anyakönyv bizonyítja Topánfalva, mint önálló lelkészet tűnik fel, habár úgy látszik, csak „Capellania“ cím alatt, mert az időszertint pap P. Kászner Demény csak mint „Capellanus Topánfalvensis“ anyakönyvelő magát egész 1784-ig, midőn Fr. Gregorius Varga administratorul protocollálja magát.

1779 és 1780 években valamelyes magán épület szolgálhatott istentiszteletkelyül, úgy lelkészi lakásul is, mert ilyen egyházi középületekről e két évről nincsenek adatok.

De 1781-edik évben József császár bőkezűsége folytán faanyagokból a hívek bővebb szaporodásának reményében egy meglehetősen terütmű kápolna emeltetik minden szükséges belső és külső felszereléssel. Dicata est honoribus B. V. Mariae in Coelos Assumptae. E kápolnának tornya nem volt, hanem egy nagyobb 50 fontos és kisebb 4 fontos harangok lábai a kápolna homlokzatáról emelkedve kifelé, képviselték a tornyot. Ezeket a Szepesy-féle egyházlátogatási okmány alapján írom; azonban azon állítása, mintha a Hóra-világ idején a könyvtár és anyakönyvek elpusztítottak volna, nem áll, mert most is megvannak.

Ezen faalkotmányu kápolna, bár a Hóra-lázadás alatt megrongáltatott, de kijavítatva, Isten házaul szolgált 1832-ig évig, midőn az öreg emberek állítása szerint a szohodoli gr. katolikusok számára ajándékozta és átszállítatva négy évre utána a magas kincstár kemény kőanyagból építteté a mostani kőtemplomot ugyanezen Nagyboldogasszony tiszteletére. A régi kápolna helyén szép és tágas kertben fekszik. Eredetiben a kincstár az unitusok templomának közvetlen szomszédságában kezdete vala építtetni, de az unitus hívek, élükön Sterka Sulutz bisztrai unitus lelkészszel, tiltakoztak az ily közeli — és saját templomkertjükből való építkezés ellen, s így a maig is látható alapépítkezéseket abban hagyva, emelték fel a mostani helyén a templomot. Így beszéli a nép szája.

E templom időnkénti kisebb nagyobb tatarozásait, mint lényegtelen építkezési műveleteket elhagyva, csak aztemlítem meg, hogy a templomi belső felszerelések, ruházatok és egyéb dísz tárgyak — mint az I. számú Anyakönyv legutolsó lapján olvasható, kiválóbb mértékben az 1823 és 1819-diki években szereztek be. Különösen 1823-ban maga Ferencz császár és

király tűnik ki kiváló patronusául ezen kis anyaszentegyháznak; mert saját közvetlen költségén küld Bécsből egy beara-nyozott ezüst kelyhet hozzátartozóival, két selyem casulát — egy fehér és violaszínt, melyeket ezüst szövött szalagdiszkek öveznek körül, nem különben teljes ornatussal ruházta fel az oltárt is. Ezek közül most csak a casulák foszlányai és ezüst díszítései vannak meg és a kelyh. A mostan még meglevő „paxis argentea pro deferend ad infirmos Sanctissimo et sacris liquoribus“, a kis Baptisterium felszerelése, és meglehetősen viseltes miseruhák s egyéb az I. Anyakönyv végén el-számlált szent eszközök szintén királyi kegy és a magas The-sauratusnak köszönik létüket.

1874-ig a templom díszletei meglehetősen eldísztelened-vén, akkori lelkész Görzdős J. Flórián buzdítására az itten működött bádeni famunkások láttak hozzá a templom ékíté-séhez. Így ezen s következő évben csináltattak meggyiszintű bársonyból egy Baldaehinomot, kina ezüstből aspersoriumot és thuribulumot; majd pedig 1875-be az oltárlépcsőkre — és a honoratiók padjaira szép veresposztót vásároltak, míg a bécsi oltáregylet a jelenlegi fehér casula, alba és hozzátar-tozóikkal ajándékozták meg templomunkat.

1877-ig a templomnak nem volt orgonája. Ekkor Göröz-dős J. Flórián lelkész kérése következtében a tordai m. kir. kincstári sőttelep templomából, hol az isteni tisztelet az össze-roskadás fenyegetése miatt be lett szüntetve, a magas pénzügy-miniszterium a templomnak ajándékozta az orgonát, melynek idehozatala 200 forintba került, mely összeget Simor János, Peitler Antal, Kovács Zsigmond, Kruesz Khrizostom, a zirezi apát és a nagyváradi káptalan ajándékozták össze. Így tehát a plebánia fennállásának 99-ik évében orgona is szereztetett. Csak hogy egy nagy hibája van: rossz minden porczákja s még nagyobb az, hogy nincs orgonista. Összesen harmoniája: csuful szóló sipszó.

1883-évben a m. kir. jószágigazgatóság ünteti a legna-gyobb harangot — az említett két kiesi mellé, és konserálta Lönhart Ferencz erdélyi püspök — 1883 nov. 8-án Nep-szent János tiszteletére.

Enyit röviden a plebánia és a templom multjáról.
(Folyt. köv.)

— **A sztföldi róm. kath. tanítók önképző-köre** 1893 május 25-én Görgény-Szt.-Imrén főtisztelendő Bálinth Gergely plebános ur elnöklete alatt tartotta ez évi záró gyűlést, melyen a szép számmal megjelent rendes ta-gokon kívül, jelen voltak: Tkts Cseresy Ferencz postamester ur alapító tag, és fia Cseresy Zoltán, Tkts. Herbert Károly körorvos, Eördög János körjegyző, Konstankievics Ella kis-asszony állami tanítónő, Benke Mór ev. ref. tanító, Soós László állami tanító, Lőrincz Gergely és Szabó József urak mint vendégek.

Szt. mise végeztével bementünk a róm. kath. iskola tantermébe, a hol ez alkalomra felhívott növendékek jelen lévő, Hadnagy István helybeli ktanító 1-ső osztályos nő-

vendégeivel megkezdte gyakorlati tanítását, 1—6 terjedő számkörben a 4 alapművet és a 6-os szám ismertetéséről. Befejezvéntanítását, a magán foglalkozók dolgozatait számba vette. Erre előlépett Dobai Ferencz bodosi ktanító és a természettanból a testek nehézségi tulajdonságáról a kellő fejelem fentartása mellett megtartotta gyakorlati tanítását, melynek végeztével a szokott befejező imádság elvégzése után a növendékek haza bocsáttattak. Ekkor Görgény-Szt.-Imre derék plébános a róm kath. tanügynek áldozatkész, nemeslelkű, bátor bajnoka, s önképző körünknek is lelkes pártoló tagja főtisztelendő Bálinth Gergely plébános és helyi elnök ur következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

„Tisztelt tanítói önképzőkör!

„Egy kerek év telt el, mióta Görgény-Szent-Imre is meg lett tisztelve azzal, hogy a „Szentföldi róm. kath. tanítói önképzőkör“ mult évi záró gyűlést itten megtartotta. Most ismét ama kiváló szerencsének örvendhetünk, hogy a jelen tanév végén újból szintén egy másik záró gyűlést ez iskola falai közt tartja. Mindenekelőtt köszönetet kell mondanom az önképző kör vezető tisztj karának e kitüntető figyelméért s midőn ezt készséggel és nyílt őszinteséggel teszem, tisztumból kifolyólag, mint ad-hoc helyi körj elnök, megnyitó szerény beszédem bevezetésekép engedjék meg, hogy megragadjam a kedvező alkalmat újból is arra, uraim, hogy önököt ez alkalommal: első sorban az érdemes tisztj kart, azután a körj gyűlés minden tagját, kik a messze távolból ide össze jöttek, ugyszintéu az érdeklődő nemes vendégkoszorut, lelkem meleg érzésével üdvözöljem és fáradságukért s nemes ügybuzgóságukért hálatelt szívvel mondjak mindnyájuknak forró köszönetet.

Tisztelt tanító urak! Midőn önök a magasztos tanítói pályára magukat elszánták, mint értelmes emberek, már előre számot vetettek nemde a pályával együtt járó fontos feladatok és kötelességek mivoltáról? S azt lelki szemekkel minden oldalról megbányva vetete: Istenben vetett szent bizalommal elteltlen siettek ifju koruk legszebb virágzó idején a tanítóképző intézet szent csarnokait átlépní, hogy ott több évi izzadás és szorgalmas munka által elsajátíthassák mindazon ismereteket, melyek majdan az életben szükségesek lesznek és képessé avatják önöket arra, hogy elhivatásoknál fogva az egyház és haza rájuk bízandó reményeinek oktatásában kellő sikert s kívánt eredményt mutathassanak fel.

Ugy, de mindnyája előtt tudva van nemde az is, hogy az iskola falai közt eltöltött tanuló évek, ha sok, szép, jó és nemes tudomány elsajátítására nyújtottak is bőv alkalmat, de azok mégsem elegendők arra, hogy a minden oldalról egyre fokozottabb mérvben fellépő modern követelményeknek mindenben megfelelni lehessen. Mert egyébtől eltekintve, maga a hivatal, melynek szolgálatában állnak, olytermészetű, mely holtig tartó önképzést, művelődést és tanulást igényel. Hisz, ha áll a közmondás: hogy „a jó pap holtig tanul“, akkor méltán lehet és kell is alkalmazni ez igazságot a tanítókra is; mert tudni való, hogy másokat sikerrel lehessen vezetni és oktatni: magának kell ám első sorban szakavatott vezérnek és mesternek lenni; ezt pedig csak folytonos önképzés, tanulás útján lehet elérni. Alíván itt is ama latin axioma: hogy qui non proficit, deficit, ki nem siet, visszacsik; ki magáról azt hiszi, hogy már eleget tud, bizonyosságát adja annak, hogy biz ő keveset tud.

Nem kétlem és hiszem, miszerint az önképzőkör: is a végezt jött létre, hogy a tanító urak, mint annak tagjai gyakorlati összejöveteleik által, a népnevelés mezején gyakorlatilag előfordulni szokott nevezetes mozzanatok és tapasztalataikat egymással közölve bemutassák, eszméiket kicseréljék s így egymástól tanulhassanak. És ezáltal önönmagukat mivelve: egymásra jótékony befolyást gyakoroljanak. S a közművelődést, melyre napjainkban a társadalom minden számottevő tagjainak, de kivált egy jóra törekvő néptanítónak oly nagy szüksége van, mint a mindennapi kenyérre, magoknak megszerezni igyekezzenek; s a modern kívánalmaknak annál inkább kettős buzgalommal képesek legyenek megfelelni tudni. Meg vagyok győződve arról, e szent és üdvös eszme által lelkesítettve jöttek ide össze ma is, hogy a jelen gyűlést megtartsák.

Ezeket előre bocsátva, engedjék meg uraim, hogy becses figyelmöket pár perczeire igénybe vegyem azon fontos tétel rövid megvilágosítására: hogy mit vár első sorban az egyház, azután a haza, működő néptanítóinktól, melynek mindnyáján szolgálatában állanak, és melynek mindnyáján elhivatásuknál fogva felavatott bajnokai.

Az egyház keletkezésétől fogva mindig kiváló gondot fordított arra, hogy védszárnyai alatt hívei jó keresztényekké neveltessenek. E végből nagy sulyt fektetett minden időben a kisdedek oktatására. Már annak isteni alapítója Jézus különös előszeretettel tanusított a gyermekek iránt saját szenteséges példájával. Mintegy megparancsolta a gyermekek oktatását és gondos nevelését. Ő mondá: „Engedjétek hozzám a kisdedeket és ne tiltsátok el tőlem, mert ilyeneké menyenyeknek országa.“ Karjaiba vette őket és rájuk adta áldását.

Az őskeresztény korban a három százados üldözés alatt még a katakombák földalatti üregceiben is a katechumenek oktatása képezte egyik földadatát az arra hivatott egyházi férfiaknak.

Midőn pedig Nagy Konstantin császár idejében a kereszténységre is felsütött az áldott szabadság ragyogó napja, is annak jótékony sugara, mint a kezdődő valódi civilizáció létesítője, bearanyozta a világot. Az egyre épülő templomok és dómok égbe meredő tornyainak csucsán, a megváltás jele a szent kereszt feltűzetett; ez büszkén hirdette a kereszténység világra szóló diadalmát, a legyőzött pogány sötétség butító bálványá fölött. Midőn kereszténynek lenni többé nem bűn, hanem érdem vala: az egyre keletkező hitközségek a templom mellé nyomban nem késlek iskolákat állítani, s az azokba özönlő keresztény emberi sarjádékot első sorban a hit és vallás szívet lelket nemesítő szent igazságaira oktatni és nevelni serényen buzgólkodtak.

Az egyház mint jó anya e magasztos hivatásban nem lankadt és e tisztéről hosszú évszáz és évezredek alatt egy perczig sem mondott le; sőt arra mindig kettőzött buzgalom és lankadatlan kitartással törekedett. Amint ezt a történelem bizonyítja.

Avagy kik ápolták és dajkálták a tudományt iskolákban még akkor is, midőn a csaták zaja vagy irtó háborúk a nemzetek figyelmét attól egészen el is vonták?

Ezt csak az egyház tette, főkép létrehozott különféle szerzetes intézeteiben az oda letelepült buzgó szerzetesei és világi tanítói által. Buzgó tevékenysége által az európai

államokat lassanként a kereszténységnek megnyerve, segítve lelkes keresztény fejedelmek és a vallásos hívek által, de nem ritkán egymagára saját erejére szoritkozva óriási megfeszítéssel a falvakban virágzó népiskolákat; a fő és székvárosokban világra szóló egyetemeket létesített, s tartott fenn egész az újabb korig. Honnan mint rajok jöttek ki a szentek láng lelkű apostolai, a tudomány avatott bajnokai és művelői, kik égi ihlettel lelkökben, keresztény jámborsággal szívökben lettek világító tüzoszlopai a nemzetnek, fákllya vívői a tudományak, meghonosítói a különféle ipar, művészet és kereskedelemnek. Így lett az egyház iskolái által, az evangélium világa mellett az emberiségnek Mentora, hiveinek vezére nemcsak az égi üdv megszerzésében, de a földi jólét és boldogulás előmozdításában is . . .

Így lett az iskola az egyház égise alatt a templom előcsarnoka, legfélékenyebben őrzött édes leánya. Melyre mindig kiváló gonddal tekintett, azt megszentelte, felmagasztalta és égi harmattal ihlette. Valahányszor profán szentségtörő kezek azt karjaiból kitépni, vallásos zománczától megfosztani akarták, hathatósan védelmezte, erősen istápolta és minden áron megtartani igyekezett. Igen. Mert jól tudta és tudja: kié az iskola, azé a jövő. Elismert igazság lévén az, hogy áttudatos, igaz, jó keresztény, csakis egyházi gondos hitvallásos nevelés által lehet képezni . . .

E magasztos miszójáról az egyház ma sem mond, nem mondhat le. Sőt felvilágosult századunkban, szemben a fölülkerekedett liberalis irány és újabb világnézettel, mely hitvallásos iskoláinkat elvilágiásitni, az egyházat évezredes dicső nimbuszától s érdemétől megfosztani törekszik és elég hálátlan a gyermekek édes anyja szerető kebléről erőszakkal is leszakítani: azt küzdelem árán is védni és fentartani igyekszik. Látják k. t. urak! önök utódai az annyi szép multtal dicsekvő hitbuzgó ősöknek.

Őnök is hivatva vannak, az egyháznak ez idő szerint jó, buzgó és önértetes híveket nevelni. Olyanokat, kik az élt zajgó tengeren az egyre fenyegető hitelenség szirtjébe ütözés veszélyétől magokat megóvni képesek legyenek. Olyanokat, kik hitüket úgy tekinték, mint az ég legszentebb ajándékát, melyet a modern hitelenséggel szemben tisztán megőrizni éberek legyenek. Olyanokat, kik szent vallásukat holdni képes értékű földi hitvány javakért áruba bocsátani, semmi körülmények közt le ne aljasuljanak. Ez egyik főhivatásuk. Ezt várja önöktől az egyház, melynek szolgálatában állanak, mely önöknek kenyeret ad, s ha e nemügyük főhivatásukat szentül igyekeznek betölteni, akkor érezni maradandóbb emléket állítanak maguknak s biztosítják nemcsak a jelen, hanem az utókor háláját is. Akkor valóban szól önökre is a Szentírás dicsérete: „Mily szépek azoknak lábai, kik sokakat oktatnak az igazságra, fényleni fognak mint a nap Atyjok országában!”

De ezek után lássuk, mit vár önöktől a haza. „A haza szeretet az egyház iránti szeretettel együtt az emberi szívnek legszentebb érzelme” mondja (Lacordaire) egy nagy államférfi.

A vallás után minden honfinak nagyobb, magasztosabb és szentebb kötelessége nem lehet, mint szeretni a hazát.

Halljuk mit mond idevágólag Kölesey: „E szóban haza foglaltatik az emberi szeretet és obajtás tárgyainak egész összességese. Oltár, atyjaid által Istennek építve; ház, hol az

élet első örömeit izleled; föld, melynek gyümölese feltáplált, szülőd, hitvesed, gyermekeid, barátaid, rokonaid, polgártársaid egytől-egyig csak kiegészítő részei annak.” Szeretni a hazát, melyről Vörösmarty azt mondja: „Hol Isten napja legelsőbb rád veté sugarát; hol az első emberi szem szeretetteljesen mosolygott bölesödre; hol anyád először keblére szorított: ott gyökeredzik szereteted, ott van hazád.”

Szeretni a hazát, azt a földet, melyet őseink kiontott piros vérékkel, drága életök feláldozásával megszereztek. Szeretni az édes magyar hazát, mely szült, ápolt, ápol és fentart. Melyről a költők királya hatalmasan zengedezi: „Bölesöd az, majdan sirod is, mely ápol s eltakar. A nagy világon e kívül ninesen számodra hely. Aldjon, vagy verjen sorskeze, itt élned halnod kell.”

Szeretni a szent bazát, melynek szomorú sorsa fölött keseregve egykor Jézus is könnyeket hullatott, mindenkinek erkölcsi szent kötelessége.

Már most ezt az édes szent érzelmet a fogékony gyermek szívébe beesepegtetni s megtanítani őket arra, hogy csak munkás, szorgalmas és kötelességtudó honpolgár szeretheti igazán hazáját; ezt a szent kötelességet az ifju nemzedékkel megismertetni, kiknek van inkább alkalma és kiknek áll inkább módjában, mint a néptanítóknak? Azért a haza méltán megvárja, hogy e második hivatásában is a tanító mindig a legodaadóbb buzgalom és kitartással járjon, s tanításában mint egyik főzélrtartsa mindig szem előtt

Igy és eképp, mint halvány vonásokban kimuttattam, igen tisztelt tanító urak, önök mindnyájan az egyház védszárnya alatt vezetett iskolákban működven; kettős szent, hivatásuknál fogva kötelesek az iskolájokba kerülő nemzedékből egyszerre jó keresztényt és jó hazafit nevelni. Az önök nevelése az egyház zászlója s elvei szerint haladván, ugy természetem nem lesz egyoldalú, nem lesz félszeg munka, hanem lesz egy bevégzett, minden kellékekkel felszerelt tökéletes mű; az önök kezéből kikerülő nemzedék lesz egy egész ember, ki lélekben Isten képmását hordozza; testben pedig erős ép és egészséges tagja a szeretett hazának, lesz jó keresztény, ki Istenét imádni, embertársát s hazáját hön szeretni tudja.

E kettős ezélt szem előtt tartva mindig kath. önértettel tekinthetnek kettős hivatásukra s nemes munkájukra és elmondhatják: egyházam és szent hazám, megttettem mindent mivel nektek tartozom . . .

Ily érzelmektől eltelve mintán jelen működésükre Isten segítö kegyelmét kérem: a körü gyűlést ezennel Isten szent nevében megnyitottnak nyilvánítom.”

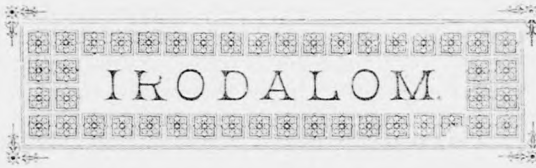
Ezen — éljenzéssel fogadott — megnyitó után az elnök ur felhívására felolvastatott a jegyzőkönyv a mult gyűléstől, mely minden észrevételt nélkül, helyben hagyatván, hitelesített. Petres József „az okszerű méhészet hasznáról” című felolvasását megtartja, mely általános tetszéssel találkoztván, felkérte annak elméleti tovább folytatására és gyakorlati ismertetésére. Ferenczi Sándor szavalt Petőfi Sándornak: „A magyarok Istene” című költeményét.

Következett a gyakorlati tanítások és a szavaltat bírálat. A kinevezett bizottság és mások némi megjegyzése után Hadnagy István gyakorlati tanítása jól, Dobai Ferencz dicséretesen és a szavaltat igen jól sikerültnek nyilvánított. — Tanítványunkra vonatkozó több hasznos indítvány letárgyalása után a jövő tanévi — tisztújítással egybekötött gyűlé-

helyétől Jobbágytelke, idejéről szeptember hónap — az elnökség által meghatározandó napja — tüzetik ki, mely alkalommal gyakorlati tanítást tart: Hadnagy István, felolvas: Petres József, szaval: Kovács Dénes és Havadtői József. — Így a gyűlés tárgya ki van merítve. Az elnök ur bezáró beszédében újabbán is üdvözölve az egybegyűlt tagokat és vendégeket, ügybuzgóságukért — mint igazi tanügybarát — forró köszönetet mond.

S végül, a midőn az önképzőkörnek további fennállása és hasznos működésére nézve Istennek segítő kegyelmét ohajtja, — az elnök ur lelkes életése mellett a gyűlés véget ért.

Borsos Mihály,
jegyző.

— **Felhívas előfizetésre.** Scheffmacher hírneves jezsuita majdnem egy századdal előbb írt egy művet: *Licht in Finsternissen oder: Controvers Katechismus*. Ez a munka, melyet egy strasburgi papjaz idén átdolgozva, újonnan kiadott, magában foglalja a kat. és protestáns tanoknak ellentéteit. Toldalékol hozzá van adva a reformáció következményei és gyümölcsei, protestáns szólamok és ferditések. Korunkban, midőn a katolikusok között a hitközöny annyira terjed a hit titkainak nem tudása folytán; „napjainkban, midőn a protestantizmus annyira elhatárolódott és tévtevének mérgét ezer meg ezerféle titkos csatornákon ömleszté szét a nép közé, az ilyen véd vitairatok minél szélesebb mérvű terjesztése nagyon is szükséges. Vannak ugyan magyarban hasonló irányú műveink, de azért mégis csak azt tartom, hogy vallásos irodalmunknak igen hasznos szolgálatot tenne az, ki fáradságot nem sajnálva, ezimzett munkát, mely előadásának könnyedsége és teljessége folytán a hasonló irányú műveket jóval túlszárnyalja, hazai nyelvünkre átültetné. Míg ugyanis más szerzők kelletténél jobban ereszkednek bele a kat. tan védelmébe és a protestáns tévtevének és előítéletek ezáfolatába, hosszú lére eresztett polemikus fejtegetésekkel untatják az olvasót; és míg ismét mások igen rövidke és minden rend és összefüggés nélkül csak egyes tételeket választanak ki megbeszélés tárgyául; addig a szóban forgó könyvben a protestantizmus összes téveszméi és előítéletei szabatosan és rendszeresen vétetnek bonczkés alá és velük szemben a kat. vallás fensége és igazsága minden egyes kitévelnél röviden, de velősen, beigazgaltatik, mindez pedig oly népszerű és mindenki által érthető nyelven történik, hogy az ember a legnagyobb élvezettel olvassa ezen ügyesen szerkesztett kátét. Ez az akaratott könyvismertetés, mely a „Hitoktatás“-nak mult évi 12-ik számában olvasható, buzdította Farkas Sándor és Rózsa József lelkészeket a fentnevezett munkának „**Vitázó Káre**“ ezim alatt való magyarítására. Midőn a mű valóban hézagot fog pótolni és különösen a fiatalabb serdülő nemzedéknek, valamint éltesebbeknek is hasznos olvasmányul fog szolgálni a tömeges megrendelés reményében a 20–22 16-od rétvől

álló műnek árát 1 frt 50 kr-ra (vagyis 3 koronára) szabtam. Papnövendékek és tanítók 1 frtért (2 koronáért) kapják. Minden egyszerre megrendelt 10 példány után fizetletpéldány jár. A megrendeléseket egyedül hozzám kérem intéztetni. Etiam e. s. Magyar-Bánhegyesen, 1893. évi július hó 20-án. R ó z s a J ó z s e f.

Napi események köréből

— **Hálafülsérek** a papnevelő-intézet folyosóján elhelyezendő szent képekre: Főt. id. Kovács Lajos zágon lelkész ur áldozó papsága huszonöt éves jubileuma alkalmából 25 azaz huszonöt forintot ajándékozott ily jellege alatt „Sub umbra alarum tuarum protege nos Domine!“ „In te Domine speravi, non confundar in aeternum!“ (Igazán szép és nemes tett! Szerk.) — Főt. ifj. Kovács Lajos felvinczi lelkész ur 1 frt. Főösszeg: 112 frt 50 kr.

— **Szép adományok.** Szentkereszty Stephanie báróné, a kézdivásárhelyi humánus intézmények lelkes alapítója, egy sajátkezűleg festett művészi kivitellű gyönyörű oltárképet adományozott a kézdimartonosi róm. kath. templomnak. Biró Mihály martonosi megyebíró nejevel Boros Julianna asszonnyal s Agnes és Mihály nevű gyermekeivel egy 850 frt értékű, Nagy József brassói orgonaművész által készített szép orgonát adományozták ugyancsak a martonosi róm. kath. templom számára. Ugy a nemes szívű báróné, mint az egyszerű, de derék és szorgalmas földműves és családja fenkölt gondolkozásokról ritka szép bizonytságot tettek sa azért — tiltakozó szerénységük daczára is — méltó, hogy szép példájuk elismeréssel legyen fölemlítve. (Sz. H.)

— **Templomszentelés.** Megható egyházi ünnepély folyt le e hó 26-án, Szent Anna napján, Kézdí-Martonos kis községben. Ekkor áldották meg ugyanis a róm. kath. hitközségnek majdnem tízezer forint költséggel újraépített csinos szép templomát, s benne az orgonát és oltárképet, a kis faluból s a vidékről összesereglett nagy számu közönség jelenlétében. A megáldási, szívet lelket emelő szertartásokat és a szent misét Bálinth László bereczki fungens főesperes-plébános végezte Gidófalvy Gergely szentléleki t. főesperes, Kovács Elek polyáni alesperes, Balogh Ignác nyujtódí, Beneze Lajos futásfalvi, Csibý Tamás gelencei, Tamás Dávid osdolai plébánosok és Szigethy Gyula bereczk-martonosi segédlelkész segédkezdése mellett, akiknek buzgó közreműködése nagyban emelte a szép ünnepély fényét. Misközben Gidófalvy Gergely szentléleki főesperes-plébános tartott egy fenkölt katolikus szellemről tanuskodó, lelkesítő, szépen kidolgozott beszédet, mely a buzgó hallgatóság figyelmét mindvégig lekötötte s méltán, mert az ugy egészében

mint részleteiben és gyönyörű előadásában egy valódi szónoki mestermű volt. Különösen szép részlet volt az, melyben a hála adóját róta a templom fölépítése körül szerzett érdemeikért Lönhart Ferenc, erdélyi püspök ő nagyméltósága, br. Szentkereszty Stephanie urhölgy, Bálint László főesperes, Biró Mihály megyegondnok és neje Boros Juliánna s gyermekei s Martonos hitközség áldozatkész hiveivel szemben. A lélekemelő szép templomi ünnepélyt gazdag lakoma követte Biró Mihály gondnok vendégszerető asztalánál, ahol számos, szebbnél-szebb pohárköszöntőt mondtak el és pedig Lönhart Ferenc püspökért, báró Szentkereszty Stephanie urhölgyért, Bálint László, Gidófalvy Gergely főesperesekért, Kovács Elek alesperesért, Csiby Tamás, Bencze Lajos, Balogh Ignác, Tamás Dávid plebánosokért, Biró Mihály gondnok s neje Boros Juliánna s Mihály és Agnes gyermekeikért, Martonos hitközség hiveiért, Vajna Károlyért, Farkas Ignác főbíróért, Balázs Pál főjegyzőért, a nőkért, a jelenvolt Annakért, Kréniczkyért, Dr. Herczogért, Nagy József orgonaművészért stb. stb. Az emelkedett hangulatú társaság csak a késő estéli órákban oszlott szét. (Sz. H.)

— **Értesítés** a benlakással összekötött kolozsvári keresk. akadémiáról. A kolozsvári kereskedelmi akadémiába oly növendékek vétetnek fel, kik a gymn. reál-, vagy polgári iskola négy alsó osztályát végezték. Az 1893/94. tanévi beintázások szeptember 1—5-ig eszközöltetnek. — **Tandij** egy évre 60 = hatvan frt, melynek fele szeptemberben, fele februárban fizetendő; továbbá 2 forint ifjúsági könyvtárdij. Az új tanulók 5 frt beiratási díjt is fizetnek. A benlakásba 130 tanuló vehető fel, s fűveléért e hó 15-ig kell tolyamodni. Beniakási díj egy évre 400 frt, mely összeg negyedévenként vagy kivételesen havonként is fizethető. Az 1887. XXII. t. cz. 4. és 5. §§. értelmében mindazon tanulók, kik életük 12. éveig nem oltattak be ujra, véglegesen mindaddig nem vehetők föl, míg az idézett törvény követelményének eleget nem tettek. Bővebb értesítést nyújtó évi értesítővel készséggel szolgál a szülők megkeresésére az igazgatóság.

— **Hihetetlen ítélet** Kétségbevonhatlan humorról tesz tanúságot az az ítélet, melyet egy polgári ügyben egy angol bíróság hozott. John Mattram crewei, Chester grófság-beli lakos ellen egy hitelező három font sterling és tíz schilling erejéig adított keresetet. A bíró következőleg ítél: „Adós tartozik három font sterling és tíz schillingből álló tartozását évenkénti egy penny részletekben letörleszteni. A részletfizetések 1899-ik évben kezdendők meg.” Mattram, az elmarasztalt adós most 75 éves, 1899-ben, a mikor az egy penny évenkénti részleteket lefizetését megkezdeni tartozik, 81 éves lesz. Egy font sterlingben van hasz schilling, egy schillingben tizenkét penny. Mattram tartozása pennykre számítva tehát 840 pennyt tesz ki. Az olvasóra bízunk, kiszámítását annak, hogy hány

éves lesz Mattram akkorára, a mikorra a fenti ítélet értelmében egész adósságát letörleszette.

— **Pályázati hirdetés.** A petőfalvi (Imecsfalva filiája) róm. kath. kántor-tanítói állás rendszeresen betöltendő lévén, arra ezennel pályázat hirdettetik. Járandóságai. 1. A község pénztárából évnegyedes utólagos részletekben 100 frt; 2. A hivatól 50 kalangya rozs, 50 kalangya zabkepe; 3. ozipora 20 frt; 4. 18 tere lágufa; 5. négy szekér szénát és sarjut termo kaszáló haszonélvezete; 6. tandij mintegy 25 frt; 7. stóla 6 frt; 8. a szegénykántorok alapjából rendkívüli segélyezimen 15 frt; 9. Tamásfalváról vallástalanításért 10 frt, ezeken kívül tisztességes lakás gazdasági épületekkel és kertek haszonélvezete. A megválasztottnak kötelessége a petőfalvi vegyes iskolát a nevelés elveinek megfelelően vezetni, a felmerülő kántori teendőket végezni, barangozni és a templomot tisztán tartani. — Pályázók kellően felszerelt folyamodványokat szeptember 8-ig alattirt plebánia hivatalhoz nyújtásuk be. Személyesen megjelenő jó tanítók előnyben részesülnek. Imecsfalván, 1893. július 30-án. Boros László, plebános.

— **Pályázati hirdetés.** A korondi rkath. kántor-segéd-tanítói állomás üresedésbe jövén, arra pályázat hirdettetik. Ez állomáshoz tartozó javadalmak: kántori öszgabna kepének $\frac{1}{6}$ része $7\frac{1}{2}$ kalangya = 7 frt 50 kr., zab $22\frac{1}{2}$ kal = 13 frt 40 kr. Szemül 29 véka ösz és törökbuza = 23 frt 20 kr. Ozipora 13 frt 47 kr. Ajtatos alapból 2 frt 50 kr. Stólából mintegy 25 frt, faátalány 11 vontatás bükkfa = 4 frt 40 kr. Ezen kívül minden iskolakötelezett gyermek után a szülők tartoznak egy szán fát hozni s így mi a két tanterem fűtéstől megmarad, a tanítót illeti. — A templompénztárából 50 frt, a püspöki uradalomból 50 frt, a tandijból 50 frt., a megyepénztárából 7 frt 72 kr., a magtárból 74 nagy véka törökbuza = 69 frt 28 kr. — A gabona mint látható, mérsékelt árban van számítva, rendszeren a közeli piacokon a vételár nagyobb. — Van tisztességes két egybenyíló lakszoba, alatta nyári konyha és pinze. Egy földéltet alatt van új zindelyes esür, istálló, sertésólok s a lakás előtt egy kis veteményes kert. A község határán legeltetési és erdejében faizási joga van, a hetenkint osztogataudó sősvizben részes. Kedvező helyzet az is, hogy van látogatott gyógyfürdője és kitünő borvize. — E javadalmak megfelelő kötelességei: az egyházi funkcióknál mint segédkántor segédkezni, mint rendszer tanító a részére eső ismétlődő és mindennapi tanköteleseket tanítani, templomi énekekre oktatni, templomba és körmenetek alkalmával kísérni és felügyelni s esetleg a sekrestyési teendőket végezni és szükség esetén ministrálni. — Pályázni kívánók felhivatnak, hogy keresztlevéllal, tanképesítő okmányokkal s után eddigi szolgálataikról szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó végéig, vagy legfeljebb szeptember 6 ig sziveskedjenek beküldeni. — Korond, 1893. augusztus hó 2. Balás Antal, iskolaszéki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.